

VN/12924/2021

20.5.2020

Ulosottolaitos
Konkurssiasiamiehen toimisto

OIKEUSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNAOTTO ULOSOTTOLAITOKSEN KIRJANPITOYKSIKÖN TILINPÄÄTÖKSESTÄ VUODELTA 2020

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n 1 ja 2 momenttien nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton Ulosottolaitoksen (kirjanpitoyksikkö 153) tilinpäätöksestä vuodelta 2020 ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä 22.4.2021 annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus (D/1071/04.08.01/2020) antavat aiheita.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Ulosotto

Ulosoton toiminta on jatkunut tuloksellisena myös vuonna 2020.

Numeeriset tavoitteet ja arviot saavutettiin tai ylitettiin suurimmalta osin. Usean vuoden ajan korkealla ollut perintätulos oli Ulosottolaitoksen historian korkein 1,157 miljardia euroa ja myös tulossopimuksen arviota (miljardi euroa) korkeammalla tasolla.

Ulosottoon saapui noin 3,3 milj. asiaa. Saapuneiden asioiden määrä nousi, mikä johtui ainakin osittain veronpalautusten ulosmittausta odottavien asioiden käsittelytavan muutoksesta. Asiaryhmittäin tarkasteltuna edellisvuoteen verrattuna merkittävää kasvua tapahtui yksityisoikeudellisten saatavien, sosiaali- ja terveystalvumaksujen sekä sairaalamaksujen osalta. On lisäksi huomioitava, että vero- ja sakkoasioiden ulosottohakemusten jaksotus vaikuttaa niiden vuosittaiseen määrään.

Ulosotossa oli 568 000 eri velallista eli nousua edellisvuoteen 1,1 prosenttia. Myös uusien velallisten määrä (176 000) nousi 10 % edellisvuoteen verrattuna. Uusien velallisten nousua selittää osin veronpalautusajan uusi rytmitys, joka vaikuttaa velallisten asioiden vireilletuloihin. Lisäksi vuosivertailtua

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

tehtäessä on otettava huomioon, että vuonna 2019 uusia velallisia oli tavallista vähemmän. Ulosotossa käsiteltiin noin 3,2 milj. asiaa, mikä on 2 prosenttia edellisvuotta enemmän. Käsittelyaika oli edellisvuoden tasolla (7,3 kk) ja oli hieman tavoitetta (7,5 kk) parempi.

Toiminnan tuottavuus kasvoi edellisvuodesta. Ulosoton tuottavuus on kasvanut kuluneen vuosikymmenen aikana huomattavasti. Kasvun syinä ovat mm. tietojärjestelmän tehokas käyttö ja työmenetelmien kehittyminen. Lisäksi henkilöstön määrä on laskenut rakenneuudistukseen valmistautumisen yhteydessä ja samalla on kuitenkin käsitelty asioita tehokkaasti. Taloudellisuuden tavoite alitettiin käsiteltyjen asioiden kasvaneen lukumäärän ja toisaalta toimintakustannusten laskun vuoksi.

Ulosottolaitoksen toiminnalliselle tuloksellisuudelle oli asetettu tavoitteet tulossopimuskaudelle 2020 – 2023 olivat, että asiakkaiden yhdenvertaisuus toteutuu; käsittelyketjut ja menettelyt määräytyvät asian laadun ja vaativuuden mukaan; organisaatorakenne ja toimipaikkaverkosto mahdollistavat tehokkaan toiminnan; digitaalisia ratkaisuja hyödynnetään vastuullisesti. Asetettujen tavoitteiden toteutuminen vuoden 2020 osalta olivat merkittävilta osin kytköksissä ulosottotoimen rakenneuudistuksen (URA) etenemiseen suunnitellulla tavalla. Hanke päättyi 30.11.2020 ja uusi Ulosottolaitos aloitti 1.12.2020. Rekrytointiprosessi Ulosottolaitoksen aloitusvaiheessa on ollut haastavaa ja on vaikuttanut myös eri toimintojen toimintaan alkuvaiheessa. Myös koronapandemia ja sen myötä tehdyt toimet aiheuttivat jossain määrin haasteita tavoitteiden toteuttamiselle. Voidaan kuitenkin todeta, että hanke toteutui hyvin ja uusi Ulosottolaitos on saatu olosuhteisiin nähden hyvin käyntiin.

Yhteiskunnalliset tavoitteet tulossopimuskaudelle olivat, että korkealaatuinen oikeusturva on kaikkien saatavilla; palvelut ovat asiakaslähtöisiä; yhteiskunnassa on hyvä maksumoraali ja luottoyhteiskunta on toimiva; taloudellisten väärinkäytösten tekemis- ja hyötymismahdollisuudet ovat vähentyneet ja rikosvastuu toteutuu oikeudenmukaisesti. Vuodelle 2020 asetettujen välitavoitteiden osalta edettiin pääosin hyvin. Ennakoiva talousneuvonta hanke oli edennyt, sähköisen asiointipalvelun käyttö kasvoi huomattavasti vuodesta 2019 ja erityistäytäntöönpano aloitti uudella organisaatiolla. Realisointien käsittelyaikaa ei saatu tavoitellulla tavalla lyhennettyä. Syynä oli merkittävässä määrin koronapandemian aiheuttamat rajoitteet ulosoton toiminnalle.

Valtakunnanvoudin kanslian oikeudellisen yksikön tulostavoitteena oli käsitellä kaikki kantelut laadukkaasti ja kohtuullisessa ajassa. Ratkaistujen kantelujen keskimääräinen käsittelyaika oli 5,6 kuukautta. Vahingonkorvausasioiden käsittelyaika oli 7,1 kuukautta. Kanteluiden käsittelyaikoihin kiinnitettiin huomiota edellisessä tilinpäätöskannanotossa. Kantelujen käsittelyaika oli nyt laskenut vuoden 2019 tasosta ja oli tulostavoitteiden mukainen.

Ulosoton henkilötyövuosimäärää on vähennetty useamman vuoden ajan. Syynä on määrätietoinen ulosottotoimen rakenneuudistukseen valmistautuminen ja henkilömäärän sopeuttaminen rakenneuudistuksen ja asetettujen säästötavoitteiden tasolle. Henkilötyövuosimäärä vuonna 2020 oli 1088, kun se vuonna 2019 oli 1104.

VMBaro-työtyytyväisyyskyselyä ei tehty Ulosottolaitoksessa vuonna 2020.

Konkurssiasiamiehen toimisto

Konkurssiasiamiehen toimiston toiminnalliselle tuloksellisuudelle asetetut tavoitteet tulossopimuskaudelle 2020 – 2023 olivat, että hyvä pesähoito- ja yrityssaneeraustapa toteutuu käytännössä sekä tietojärjestelmät tukevat tehokkaasti valvontatyön prosesseja. Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet olivat, että insolvenssijärjestelmä toimii luotettavasti ja tehokkaasti; taloudellisten väärinkäytösten tekemis- ja hyötymismahdollisuudet ovat vähentyneet; rikosvastuu konkurssiin liittyvissä talousrikoksissa toteutuu tehokkaasti.

Korona vuoden poikkeukselliset olosuhteet ovat olleet haastavia myös konkurssiasiamiehen toimistolle, mutta tavoitteet ovat pääosin toteutuneet siitä huolimatta. Uusia julkisselvityksiä aloitettiin 75 sekä velallisen toiminnan erityistarkastuksia ja kirjanpidon loppuun saattamisia tehtiin 153. Konkursipesien hallinnon tarkastuksia oli kolme. Kaikkia näitä toteutettiin vuotta 2019 enemmän. Kosti-asianhallintajärjestelmän toteuttaminen aloitettiin tilinpäätösvoonna. Hankkeen toteutuksessa ja taloudenhallinnassa oli viiveitä, joihin reagoitiin.

Määrärahat ja ulosottomaksutulot

Kirjanpitoyksikön siirtyvät määrärahat laskivat edellisen vuoden tasosta. Kirjanpitoyksiköltä siirtyi määrärahaa vuodelle 2021 yhteensä 22,3 milj. euroa, kun vuodelle 2020 siirtyi 27,1 milj. euroa. Määrärahakehitys oli ennakoitua johtuen merkittävästi URA-hankkeen rahoituksesta.

Ulosottomaksutulokertymä oli 84,1 milj. euroa, joka ylitti selvästi asetetun arvion (talousarviossa 73 milj. euroa, jota korotettiin lisätalousarviossa 79 milj. euroon).

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

Toimintakertomuksessa on raportoitu asianmukaisesti toiminnan tuloksellisuudesta sekä keskeisten hankkeiden ja toimenpiteiden toteutumisesta. Tulosraportointi kattaa asetetut vuosittaiset tulostavoitteet.

Ulosottolaitoksen vuosittainen tilastojulkaisu on laadukas ja sillä annetaan kattava kuva Ulosottolaitoksen toiminnasta. Tilastointi- ja raportointijärjestelmää on kehitetty osana URA-hanketta. Tätä kehitystyötä tuleekin jatkaa, että uuden organisaation toiminnasta saadaan riittävästi tietoa toiminnan tueksi. Lisäksi laadukasta tilastointi- ja raportointijärjestelmää tarvitaan URA:n tavoitteiden toteutuksen arvioinnin tueksi.

Konkurssiasiamiehen toimiston Kosti-järjestelmän eteenpäinvieminen on myös raportoinnin ja tilastoinnin kannalta oleellista.

Ulosottolaitoksen ja konkurssiasiamiehen toimiston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa on arvioitu asianmukaisesti.

3. Toimenpiteet, joihin kirjanpitoyksikössä on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ulosoton määrärahatilanne tiukkenee kehyskaudella ja rakenneuudistuksen siirtymävaihe tulee vaatimaan taloudellisia resursseja. Vaikka siirtyvien määrärahojen taso on tällä hetkellä hyvä, on määrärahojen käytössä huomioitava talouden tulevaisuuden haasteet ja tehtävä tarvittavat suunnitelmat haasteisiin vastaamiseksi. Taloudellisuuden ja tuottavuuden lisäämiseksi toimeenpannaan URA-hanke suunnitelmien mukaisesti.

Ennakoivan talousneuvonnan hanke on erityisesti nykyisessä yhteiskunnallisessa tilanteessa tärkeä. Hanke on edennyt hyvin ulosotossa ja sitä tulee viedä eteenpäin tehokkaasti.

Tilinpäätösvuonna Ulosottolaitoksessa ei tehty VMBaroa. Jatkossa VMBaro on syytä toistaiseksi tehdä vuosittain.

Ulosottolaitoksessa on perinteisesti arvioitu ulosottomaksutulojen määrä hyvin varovasti. Arvio on kuitenkin jäänyt jo useana vuonna selvästi toteuman alapuolelle. Jatkossa arvioinnissa tulee pyrkiä lähemmäksi realistista toteuma-arviota.

Konkurssiasiamiehen toimisto Kosti-projektille on saatu rahoitus yhteistyöpöytäkirjamenettelyn kautta. Projektia tulee viedä eteenpäin pöytäkirjassa sovitulla tavalla. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota projektin talouden hallintaan.

Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut Ulosottolaitoksen kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2020 tilintarkastuskertomuksen. Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti, ja se on kohdistunut valtion talousarviosta annetun asetuksen 63 §:n tarkoittamaan tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja tuloksellisuuden laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen. Valtiontalouden tarkastusvirasto ei antanut huomautuksia Ulosottolaitoksen toiminnasta.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Jatketaan Ulosottolaitoksen ves-neuvotteluja.

Oikeusministeriö pyrkii omissa esityksissään turvaamaan Ulosottolaitoksen ja konkurssiasiamiehen toimiston resurssien riittävyyden.

KOSTI:n valmistelua ja toteutusta seurataan tiiviisti konkurssiasiamiehen toimiston kanssa yhteistyössä sekä vastataan tarvittavasta säädösvalmistelusta.

Oikeushallinnon toimitilastrategialla ja oikeushallinnon toimitila- ja työympäristökonseptilla pyritään edistämään tilankäytön tehokkuutta ja taloudellisuutta.

Oikeusministeri

Anna-Maja Henriksson

Osastopäällikkö

Antti Leinonen

TIEDOKSI:

- valtiovarainministeriö
- valtiontalouden tarkastusvirasto
- valtiokonttori